

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 6.5.2015 o stížnosti odsouzeného JŽ., nar. XXXXX v XXXXX, trvale bytem XXXXX, proti usnesení Okresního soudu v Prostějově ze dne 28.1.2015, č.j. 1T 71/2012-524, **t a k t o:**

Podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu se napadené usnesení **z r u š u j e.**

Podle § 154 odst. 1 tr. řádu a § 155 odst. 4 tr. řádu je odsouzený J.Ž. **p o v i n e n** uhradit poškozené D.A., nar. XXXXX, bytem XXXXX, k rukám její zmocněnkyně JUDr. Evy Váňové, advokátky se sídlem v Prostějově, Šlikova 874/20, náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku poškozeného v trestním řízení **ve výši 133.494,00 Kč včetně DPH.**

O d ů v o d n ě n í

Napadeným usnesením Okresní soud v Prostějově rozhodl podle § 154 odst. 2 trestního řádu a § 155 odst. 3 trestního řádu tak, že odsouzený J.Ž. je povinen uhradit poškozené D.A. k rukám její zmocněnkyně JUDr. Evy Váňové náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku poškozeného v trestním řízení ve výši 133.494,- Kč včetně DPH s tím, že co do výše 17,40 Kč se náklady poškozené potřebné k účelnému uplatnění nároku poškozeného v trestním řízení nepřiznávají.

Proti tomuto usnesení si odsouzený podal v zákonné lhůtě stížnost, kterou podrobně odůvodnil prostřednictvím svého obhájce. Odsouzený namítá neúčelnost nákladů řízení, nedoložení úhrady nákladů a rozhodnutí neoprávněnou osobou. Dle odsouzeného je uložení povinnosti hradit náklady ve stanovené výši v rozporu se zásadou přiměřenosti. Odsouzený nic nenamítá proti dvěma úkonům právní služby za převzetí zastoupení a sepis návrhu, a to v částce 9.620,- Kč za úkon, další vystupování poškozeného v řízení je však třeba poměřovat pohledem přiměřenosti a účelnosti, kdy okresní soud ve svém rozhodnutí zcela přehlíží otázku přiměřenosti, účelnosti a hospodárnosti nákladů vynaložených poškozenou a dle odsouzeného se soud měl v této věci odchýlit od advokátního tarifu jako podzákoné normy, jehož aplikace směřuje k zřejmě nespravedlivému stanovení výše nákladů řízení, která odsouzeného neopodstatněně zatíží a ve svém důsledku znamená peněžitý trest. Napadené rozhodnutí odsouzený považuje za nezákonné, kdy odsouzený je nad rámec uloženého trestu trestán úhradou zjevně nepřiměřených nákladů řízení poškozené. Dále odsouzený rozporuje faktické vynaložení nákladů, kdy poškozená nijak nedoložila, že částku ve výši 133.494,- Kč včetně

DPH skutečně vynaložila, přičemž ani faktické vyfakturování odměny advokátem poškozené v této výši by pro účely stanovení povinnosti nestačilo. Pokud poškozená nedoloží úhradu částky ve výši 133.494,- Kč a neprokáže, že se jedná o částku vynaloženou za právní služby ve věci adhezního řízení, nelze odsouzenému uložit povinnost tuto hradit. Odsouzený dále poukazuje na skutečnost, že napadené usnesení vydal vyšší soudní úředník, přičemž podle ustanovení § 155 odst. 4 trestního řádu o povinnosti odsouzeného nahradit poškozenému náklady související s jeho účastí v trestním řízení a o jejich výši rozhodne po právní moci rozsudku na návrh poškozeného předseda senátu soudu prvního stupně. Odsouzený se domnívá, že vyšší soudní úředník není osobou kompetentní rozhodovat o této věci a ustanovení § 27a trestního řádu nelze v této věci použít, neboť ustanovení § 155 odst. 4 trestního řádu je lex specialis ve vztahu k ustanovení § 27a trestního řádu. Dle odsouzeného nelze připustit, aby o tak závažných věcech, jako je výše náhrady nákladů, rozhodoval pouze vyšší soudní úředník, kdy tento výklad je v rozporu s trestním řádem, ale i s Ústavou a článkem 36 a 38 Listiny. Z těchto důvodů je napadené usnesení také nezákonné. Závěrem odsouzený navrhl, aby krajský soud napadené usnesení zrušil.

Krajský soud v Brně jako soud stížnostní přezkoumal v intencích ustanovení § 147 odst. 1 trestního řádu správnost výroku napadeného usnesení, i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Podle § 154 odst. 1 trestního řádu, byl-li poškozenému alespoň zčásti přiznán nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, je odsouzený, jemuž byla povinnost k náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo k vydání bezdůvodného obohacení uložena, povinen nahradit poškozenému též náklady potřebné k účelnému uplatnění tohoto nároku v trestním řízení, včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce.

Podle § 155 odst. 4 trestního řádu o povinnosti odsouzeného nahradit poškozenému náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy nebo na vydání bezdůvodného obohacení v trestním řízení nebo jiné náklady související s účastí poškozeného v trestním řízení a o jejich výši rozhodne po právní moci rozsudku na návrh poškozeného předseda senátu soudu I. stupně; nárok je třeba uplatnit do jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku, jinak zaniká.

Odsouzenému J.Ž. byla pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 22.7.2014 sp. zn. 1T 71/2012 uložena povinnost, aby zaplatil poškozené D.A. náhradu škody ve výši 240.067,58 Kč a nemajetkovou újmu v částce 80.000,- Kč. Poškozená byla v trestním řízení zastupována zmocněnkyní JUDr. Evou Váňovou, která převzala zastupování poškozené až po podání obžaloby, tedy ve stádiu řízení před soudem, sepsala za poškozenou návrh na náhradu škody a účastnila se hlavních líčení i jednoho veřejného zasedání u Krajského soudu v Brně. Nárok na náhradu nákladů vzniklých přibráním zmocněnce poškozená uplatnila do jednoho roku od právní moci odsuzujícího rozsudku. Poškozená dle zákona má tedy nárok na náhradu nákladů vzniklých přibráním zmocněnce oproti odsouzenému, přičemž tyto náklady mohou představovat jak hotové výdaje zmocněnce, tak i odměnu zmocněnce, přičemž v případě, že zmocněncem je advokát, určí se náhrada nákladů podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (advokátní tarif). Krajský soud v Brně přezkoumal výši odměny zmocněnkyně JUDr. Evy Váňové, kdy soud I. stupně správně přiznal zmocněnkyni odměnu za 11 právních úkonů, kdy sazba za jeden úkon činila 9.620,- Kč, přičemž soud vycházel z tarifní hodnoty 320.067,58 Kč stanovené dle příslušných ustanovení advokátního tarifu. Zmocněnkyni pak náleží i režijní paušál, cestovné i náhrada za

promeškaný čas, to vše v částkách správně vyčíslených v odůvodnění napadeného usnesení. Vzhledem k tomu, že zmocněnkyně je plátcem DPH, náleží ji i daň z přidané hodnoty. Celková výše nákladů zmocněnce 133.494,- Kč byla soudem I. stupně vyčíslena správně a odpovídá všem příslušným předpisům.

Krajský soud v Brně nemohl přisvědčit námitkám odsouzeného, že stanovená výše nákladů je v rozporu se zásadou přiměřenosti a že se okresní soud měl odchýlit od advokátního tarifu. Nutno připomenout, že poškozený má právo dát se zastupovat zmocněncem, který je oprávněn činit za poškozeného návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky, je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit poškozený. Zmocněnec poškozeného je dokonce oprávněn již od zahájení trestního stíhání být přítomen při vyšetřovacích úkonech, jimiž se mají objasnit skutečnosti důležité pro uplatnění práv poškozeného a jejich výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem. Může obviněnému i jiným vyslychaným osobám klást otázky i vznášet námitky proti způsobu provádění úkonů (§ 50 odst. 1, § 51 odst. 1,2 trestního řádu). Poškozený je stranou trestního řízení, která má řadu procesních práv, přičemž změnami trestního řádu v nedávné době došlo k jejich významnému rozšíření. Kromě toho, že zmocněnec hájí práva poškozeného v trestním řízení, je pro něj v řadě případů nepochybně i významnou psychickou oporou a jak je již shora uvedeno, zmocněnec má právo účastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit poškozený, tedy samozřejmě i hlavních líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání. Zmocněnec má právo činit návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky, má právo klást vyslychaným osobám otázky a být procesně aktivně činný jako zástupce jedné ze stran trestního řízení. Je logické, že za tuto svoji činnost má zmocněnec právo na odměnu a samozřejmě na náhradu vynaložených výdajů, přičemž pokud je zmocněncem v trestním řízení advokát, výše odměny se stanoví dle advokátního tarifu, který v ustanovení § 10 odst. 5 řeší konkrétně výši tarifní hodnoty, z níž soud vychází při stanovení výše sazby za jeden úkon právní služby při zastupování poškozeného v trestním řízení. Vzhledem k tomu, že poškozené D.A. byla v této trestní věci prisouzena jako náhrada škody a nemajetkové újmy celková částka ve výši 320.067,58 Kč, soud I. stupně vycházel při stanovení výše sazby za jeden úkon z této tarifní hodnoty. Krajský soud v Brně neshledal jediný důvod, proč by se měl soud I. stupně v tomto případě odchýlit od advokátního tarifu, jak uvádí odsouzený v podané stížnosti (ovšem v jiné pasáži stížnosti odsouzený nic nenamítá proti odměně zmocněnkyně za 2 úkony právní služby se sazbou 9.620,- Kč za úkon, která vychází z tarifní hodnoty stanovené dle advokátního tarifu). Krajský soud též nemůže přistoupit na námitky odsouzeného, že zmocněnkyně poškozené neúměrně navýšila náklady řízení. V této souvislosti je třeba připomenout, že odsouzený se vůči poškozené dopustil velmi závažné násilné trestné činnosti, konkrétně přečinu znásilnění podle § 185 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 trestního zákoníku, kterou poškozené způsobil kromě řady poranění i závažné psychické potíže a následky, kterými poškozená trpí dodnes. Krajský soud nevidí jediný důvod, proč by měla být poškozené omezena na svých zákonných právech, mezi něž patří i právo nechat se v trestním řízení zastupovat zmocněncem, který je oprávněn zúčastnit se společně s poškozeným všech úkonů a za tuto činnost má právo na odměnu, jejíž mimosmluvní výše je upravena v advokátním tarifu. Vzhledem k tomu, že poškozené byl přiznán nárok na náhradu škody i nemajetkové újmy a poškozená uplatnila včas svůj nárok, soud I. stupně správně rozhodl o povinnosti odsouzeného nahradit poškozené náklady potřebné k účelnému uplatnění jejího nároku v trestním řízení. Pokud by poškozené nebyla přiznána náhrada těchto nákladů, došlo by k naprosto neodůvodněnému krácení jejích práv, a to ve prospěch odsouzeného. Odsouzený se dopustil vůči poškozené závažné trestné činnosti, kterou jí způsobil škodu na zdraví, poškozené byla přiznána i náhrada nemajetkové újmy, kdy celková výše škody se odvíjí od jednání odsouzeného. Tarifní hodnota rozhodná pro stanovení

výše sazby za jeden právní úkon se pak odvíjí od výše přisouzené náhrady škody. Soud I. stupně postupoval při stanovení výše nákladů zcela podle zákona, jeho postupu nelze nic vytknout, naopak námitky odsouzeného ohledně nepřiměřenosti nákladů jsou neodůvodněné. Nepřiznáním náhrady těchto nákladů poškozené by došlo k nedůvodnému zvýhodnění odsouzeného na úkor poškozené. Krajský soud v Brně k tomu ještě dodává, že zmocněnkyně poškozené si neúčtovala účast u hlavního líčení dne 22.7.2014 a neúčastnila se veřejného zasedání u Krajského soudu v Brně dne 20.11.2014 konaného o odvolání obžalovaného, ačkoliv se obou těchto úkonů účastnit mohla (a hlavního líčení dne 22.7.2014 se také účastnila) a mohla si nárokovat i odměnu za tyto úkony a v takovém případě by byla výše odměny ještě vyšší.

Pokud se týká další námitky odsouzeného spočívající v zásadě v tom, že poškozené není možno přiznat náklady, které doposud nevynaložila, když není předložen doklad o úhradě nákladů zmocněnce, je nutno uvést, že ze samotného znění ustanovení § 154 tr. řádu nevyplývá, že by bylo možno poškozenému přiznat náklady vzniklé přibráním zmocněnce teprve až poté, co poškozený tyto vyúčtované náklady svému zmocněnci řádně zaplatí. Odměna zmocněnce, který zastupuje poškozenou v průběhu trestního řízení, je nepochybně součástí nákladů potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v trestním řízení a dle názoru krajského soudu nelze přičítat k tíži poškozené, pokud je se svojí zmocněnkyní dohodnuta tak, že právní zastoupení platí prozatím zálohově a náhrada nákladů je součástí odměny zmocněnkyně, kdy veškeré zálohy poškozené budou po úhradě nákladů odsouzeným vráceny, jak uvádí poškozená ve svém vyjádření k podané stížnosti. Nutno podotknout, že v některých případech by poškozený případně ani nebyl schopen tyto vyúčtované náklady zmocněnci vyplatit, např. s ohledem na své finanční možnosti, zdravotní stav apod. V důsledku toho by tak byl při akceptaci daného názoru výrazným způsobem krácen na svých právech, což zákonodárce rozhodně při zakotvení tohoto zákonného ustanovení v úmyslu neměl. Krajský soud považuje za zcela logické, že nejdříve by měl soud rozhodnout o tom, zda-li uplatněné náklady zmocněnce účtované poškozenému za jeho zastupování v rámci účelného uplatnění nároku na náhradu škody vůči obžalovanému jsou co do jednotlivých úkonů a jejich výše zákonné a opodstatněné, když teprve poté by mělo dojít k jejich uhrazení, aby tak nenastala situace, že poškozený uhradí zmocněnci vyúčtované a podle něho účelně provedené úkony, které však soud neuzná, a poškozený se tak nestal „zase poškozeným“. Pokud by podmínkou přiznání náhrady nákladů vzniklých přiznáním zmocněnce byla jejich skutečná úhrada, poškozená by musela nejdříve vynaložit částku 133.494,- Kč ze svých prostředků, které by pokud by neměla k dispozici, musela by si je buď půjčit, anebo by na náklady zmocněnce neměla. Tímto přístupem a výkladem ustanovení § 154 odst. 1 a § 155 odst. 4 trestního řádu by byla velmi omezena ve svých právech zvolit si zmocněnce v trestním řízení, neboť by mohlo dojít k situaci, kdy by na to poškozená neměla finanční prostředky

Krajský soud v Brně nemohl přistoupit ani na námitky odsouzeného, že rozhodnutí vydala neoprávněná osoba – vyšší soudní úředník, neboť rozhodnutí vyšším soudním úředníkem je v této věci je zcela v souladu se zákonem. *Dle § 27a trestního řádu jednoduchá rozhodnutí, s výjimkou o rozhodnutí o vině a trestu, zpravidla vydává a vykonává a administrativní úkony spojené s řízením provádí vyšší soudní úředník; zvláštní zákon stanoví jeho působnost a určí, které úkony může vyšší soudní úředník provést samostatně a kdy postupuje z pověření soudce.* Tímto zvláštním zákonem je zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, kdy dle § 12 tohoto zákona vyšší soudní úředník v trestním řízení může, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, provádět veškeré úkony soudu I. stupně s výjimkami uvedenými v tomto

ustanovení, přičemž rozhodování o povinnosti k náhradě nákladů trestního řízení včetně nákladů poškozeného potřebných k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody mezi tyto zákonem stanovené výjimky nepatří. Jedná se právě o tato jednoduchá rozhodnutí, která má na mysli ustanovení § 27a trestního řádu, která vydává vyšší soudní úředník. Dále je nutno zdůraznit, že podle § 9 odst. 3 zákona č. 121/2008 Sb. proti rozhodnutí vydanému vyšším soudním úředníkem v trestním řízení lze podat stížnost za podmínek stanovených zákonem o trestním řízení soudním. Je-li podána stížnost proti rozhodnutí, které vydal vyšší soudní úředník, může jí zcela vyhovět předseda senátu. Rozhodnutí vyššího soudního úředníka je tedy vždy napadnutelné stížností, které může plně vyhovět předseda senátu, pokud ji shledá důvodnou. Pokud se tak nestane, o stížnosti rozhoduje nadřízený soud. Jinými slovy, rozhodnutí vyššího soudního úředníka podléhá přezkumu odvolacím soudem v případě, že se s tímto rozhodnutím ztotožní předseda senátu a nevyužije svého oprávnění stížnosti vyhovět. I v tomto kontextu nelze přistoupit na argumenty odsouzeného, že rozhodnutí vyšším soudním úředníkem je v rozporu s trestním řádem, s Ústavou i s Listinou, neboť v opačném případě, pokud by soud přistoupil na argumenty odsouzeného, musel by dojít k závěru, že vyšší soudní úředník by v podstatě nebyl oprávněn rozhodovat v žádných případech, a nejen o povinnosti k náhradě nákladů. Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích citovaný v podané stížnosti je z roku 1999, tedy z doby před účinností zákona č. 121/2008 Sb. a tento právní názor je dávno překonán.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem krajský soud nemohl vyhovět stížnosti odsouzeného, neboť ji shledal zcela nedůvodnou. Krajský soud v Brně však napadené usnesení zrušil podle § 149 odst. 1 písm. a) trestního řádu z formálních důvodů, neboť soud I. stupně ve výroku usnesení chybně uvedl citaci příslušných zákonných ustanovení, podle kterých byla odsouzenému uložena povinnost nahradit poškozené k rukám její zmocněnkyně náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku poškozeného v trestním řízení, kdy namísto ustanovení § 154 odst. 2 a § 155 odst. 3 trestního řádu krajský soud učinil nové rozhodnutí s uvedením správných ustanovení podle § 154 odst. 1 trestního řádu a § 155 odst. 4 trestního řádu, kdy uložil odsouzenému stejnou povinnost jako v napadeném usnesení. Poslední věta výroku napadeného usnesení, že se poškozené nepřiznávají náklady co do výše 17,40 Kč, je nadbytečná, proto ji krajský soud nezopakoval.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

Krajský soud v Brně
dne 6.5.2015

Mgr. Zdeněk Lukovský v.r.
předseda senátu

Vypracovala:
JUDr. Monika Staniczková

Za správnost vyhotovení:
Jitka Břenková, DiS.